

A POLGÁRI VÉDELEM HELYE A MODERN KATASZTRÓFAVÉDELEMBEN

THE DISPOSITION OF CIVIL PROTECTION IN THE MODERN DISASTER MANAGEMENT

MUHORAY ÁRPÁD

(ORCID: 0000-0003-3832-293X)

muhoray.arpad@uni-nke.hu

Absztrakt

A cikkben a szerző megvizsgálja a polgári védelem helyét, szerepét, feladatrendszerét a jogelődök megalakulásától kezdve napjainkig. Bemutatásra kerülnek a polgári védelem jogelőd állami és társadalmi szervezetei, majd időrendben a modern polgári védelem kialakításának körülményei. A dolgozat képet ad a polgári védelem katasztrófavédelemben történő integrálásáról, korszerűsítésének törekvéseiről, eredményeiről, majd a megújult katasztrófavédelemben elfoglalt szerepéről.

A szerző kimondja, hogy a polgári védelem szervezete, feladatai a társadalmi kihívások tükrében változtak, vezetői és állománya törekedtek a korszerűsítésére, jelenlegi helye a katasztrófavédelem rendszerében biztosítja a békeidejű katasztrófák és fegyveres összeütközés esetén a lakosság védelmét.

Kulcsszavak: *légoltalom, polgári védelem, integráció, korszerűsítés, katasztrófavédelem, lakosságvédelem.*

Abstract

In this article, the author examines the place, the role and the tasks of the civil protection from the foundation of the predecessors to the present day. The writer will submit the predecessor state civil protection and social organizations. The modern civil protection of the circumstances will be presented in chronological order. The paper gives an insight into the integration of civil protection into disaster prevention, the aspirations of its modernization, its results, and its role in renewed disaster protection. The author states that the organization of civil protection and its tasks have changed in the light of social challenges, its leaders and staff have sought to modernize it, and its current place in the disaster prevention system ensures the protection of peoples in the event of peacetime disasters and armed conflicts.

Keywords: *passive air defense, civil protection, integration, modernization, disaster management, population protection*

A kézirat benyújtásának dátuma (Date of the submission): 2017.05.05.

A kézirat elfogadásának dátuma (Date of the acceptance): 2017.05.22.

A TÖRTÉNELMI MÚLT

A polgári védelem helyének és szerepének áttekintése nem adhat teljes képet anélkül, hogy ne vennék figyelembe a megalakulásától kezdve a jogi, társadalmi és gazdasági környezetet. Elmondható ez a polgári védelmen kívül a honvédelemre, a rendészetre, de igaz ez a civil szféra területeire is. A jelenlegi helyzet megértése csak szigorú kontextusban értelmezhető, hiszen közzismert tény, hogy a polgári védelem, mint szervezet, feladat és irányítási rendszer mindig szigorú jogszabályi meghatározottsággal bírt. A polgári védelem jogelődje a hatósági légoltalom kiépítésére vonatkozó jogszabály 1935-ben jelent meg, a társadalmi szervezete, a Légoltalmi Liga 1937-ben lett megalapítva. A honvédelemről szóló 1939. évi törvénycikk a magyar légvédelmet, légoltalmat új alapokra helyezte, kimondta az általános honvédelmi kötelezettséget, amely a személyi és dologi légvédelmi, légoltalmi kötelezettséget is magába foglalta. Hazánk II. világháborús hadba lépését követően a bombatámadások megindulása után a légoltalom gyorsan és eredményesen szervezte a mentést, a kárfelszámolást, a sérültek ellátását, az elsődleges helyreállítást, részt vett a tüzek oltásában. A szervezet Budapesten 1944. október 15-ével, a nyilas hatalomátvétellel széthullott, ezután már csak a helyi légoltalmi szervezetek tudtak egyes helyeken oltalmazást szervezni.

Az állami légoltalom újjászervezésére néhány év szünet után került sor. 1949. októberben a testület a belügyminiszter irányítása alá került. A szervezetet munkája elismeréseképpen fegyveres testületté nyilvánították, 1951. májusban létrejött a Központi Légoltalmi Zászlóalj, mint katonai alakulat az ország területének lőszer és bombamentesítésére. Az 1962-es kubai válság időszakában a nukleáris fegyverek elleni védelem egy kézbe helyezése érdekében a Kormány Honvédelmi Bizottsága a feladatrendszer és szervezetet a Belügyminisztériumból november 1-én átrendelte a honvédelmi miniszter alárendeltségébe. A testület új nevet is kapott, ettől fogva lett polgári védelem. 1972. január 1-től a Honvédelmi Minisztérium alatt létrejött a Hátországvédelmi Alakulatok Parancsnoksága, a polgári védelem benne kapott elhelyezést, majd a feladatait a polgári védelemről szóló 1974. évi 2041/1974. (XII. 11.) számú MT határozat szabályozta. Az 1976. évi Honvédelmi törvény a polgári védelmi kötelezettségeket az elemi csapások és más rendkívüli események időszakára is kiterjesztette, ez feladatbővülést jelentett a szervezet számára.

1977. december 13-án Genfben a Magyar Népköztársaság megbízottja aláírta az 1949. évi négy Genfi Egyezmény kiegészítésére alkotott két Jegyzőkönyvet és hazánk elvállalta, hogy beépíti a magyar jogrendbe. A szerződést az Országgyűlés ratifikálta. A Jegyzőkönyv szerint a polgári védelem fogalma alatt értendő minden olyan humanitárius feladat, amelynek az a célja, hogy védelmet nyújtson a polgári lakosságnak az ellenségeskedés, a háborús cselekmények, illetőleg katasztrófák ellen és segítsen azok közvetlen hatásainak leküzdésében, illetve a túlélés feltételeinek biztosításában. [1]

1990. július 1-én a Minisztertanács MT 3344/1989. számú határozata alapján a polgári védelem szervezete a Honvédelmi Minisztériumtól átkerült a Belügyminisztériumba. A polgári védelem feladatrendszere 1993-tól 1996-ig itt a Tűz-és Polgári Védelmi Országos Parancsnokság állományában nyert elhelyezést, majd a polgári védelemről szóló 1996. évi XXXVII. törvény (Pvtv.) alapján a Polgári Védelem Országos Parancsnoksága (PVOP) és területi, valamint helyi szervei kezdték meg működésüket.

2000. január 1-től hatályba lépett az 1999. évi LXXIV. törvény a katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről (Kat.), amely alapján hosszú időre kiható szervezeti és felelősségi rend alakult ki a polgári védelemmel összefüggésben, hisz ez időtől 2012. január 1-ig az állami tűzoltósággal integrált működésben kerültek végrehajtásra a polgári védelem feladatai. 2012-től ez az integráció a katasztrófavédelem harmadik nagy szakmai pillérével, az iparbiztonsági területtel bővült. Magyarország polgári védelme fejlődésének történetében jelentős szerepet

játszott hazánk mindenkori szövetségi orientációja, részvételünk a Varsói Szerződésben, majd a rendszerváltás után az euró-atlanti integrációs folyamat, hazánk NATO, majd EU tagsága.

Az idén ünnepeljük a Magyar Polgári védelem 80. évfordulóját. A nyolcvan évvel ezelőtti megalakulás óta eltelt időben nagyon sok alkalommal volt szükség a lakosság veszélyeztető hatása elleni védelemre. A II. világháborúban először a fegyveres cselekmények okozta pusztítások csökkentése, majd a háborút követő későbbi években a természeti és civilizációs katasztrófák elleni védekezésben való részvétel adták a legnagyobb kihívást.

„A háborúra való készülődés során és a nemzetközi tapasztalatok alapján megérlelődött a gondolat, hogy a hárország védelme csak akkor lehet eredményes, ha a légvédelem, a hatósági légoltalom mellett a lakosság is bevonásra kerül. Felkészül saját maga, családja és embertársai vagyónának védelmére”. Ezen gondolatok jegyében a Kormányzó jelenlétében a Pesti Vigadó nagytermében alakult meg a Légoltalmi Liga, a polgári védelem társadalmi szervezete, a Magyar Polgári Védelem egyik jogelődje 1937-ben. A Liga feladataiként szerepelt a lakosság felkészítése, oktatása az ellenséges légitámadások pusztító hatásai elleni védekezésre, óvóhelyek építése, felszerelése és berendezése, az állampolgárokra háruló tűzvédelmi feladatok megvalósítása, a sérült állampolgárok elsősegélynyújtásban részesítése, a kárt szenvedettek életének, anyagi javainak mentése. Nagy gondot fordítottak a szervezésre, már az 1940-es évek elején 225 ezer taggal rendelkeztek. A háború 1944-re elérte az országot, hazánkat intenzíven bombázták a szövetséges csapatok, sok tízezer ember köszönhette életét a Légoltalmi liga tevékenységének, mely 1945. márciusig folytatta azt.

A Magyar Polgári Védelmi Szövetség, amely a Ligát jogelődjének tekinti, 1992. február 27-én alakult meg Pécelen az első Nemzetközi Polgári Védelmi Nap alkalmából. Céljai szerint olyan területeken vállal feladatokat, ami az egyének önvédelmét szolgálja, melyek szoros összefüggésben vannak a kisközösségek védelmével és biztosítják, hogy a lakosság minél szélesebb körben ismerje meg a fenyegető veszélyeket, és az azok elleni védekezés lehetőségét.

A MODERN POLGÁRI VÉDELEM

A polgári védelem feladatai meghatározásánál a Genfi Egyezmények I. és II. Kiegészítő Jegyzőkönyvében elfogadott nemzetközi normából kell kiindulni. [2]

Lényeges jogforrás volt a 90-es évek végén a polgári védelem feladatainak meghatározásához a Magyar Köztársaság Honvédelmi alapelvei c. dokumentum, amely úgy fogalmazott, hogy a polgári védelem békeidőszakban működjön közre az elemi csapás, ipari vagy egyéb szerencsétlenségek (katasztrófák) következményeinek, hatásainak csökkentésében, valamint a katasztrófák másodlagos hatásaiból adódó veszélyhelyzetek elhárításában. Az országot ért fegyveres támadás esetén a polgári védelem feladata a polgári lakosság és objektumok ellen irányuló csapások, rombolások okozta károk következményeinek felszámolása, a lakosság életének, és anyagi javainak megóvása. A polgári védelem jogi, szervezeti keretei és műszaki-technikai háttere folyamatos korszerűsítést igényel. [3]

Az 1996-ban elfogadott Ptv. többek között a Magyar Köztársaság Honvédelmi Alapelveinek idézett gondolataira való tekintettel határozta meg a polgári védelem fogalmát, amikor kimondta, hogy a polgári védelem a honvédelem rendszerében megvalósuló szervezet, feladat és intézkedési rendszer, amelynek célja a fegyveres összeütközés, a katasztrófa és más veszélyhelyzet esetén a lakosság életének megóvása, az életben maradás feltételeinek biztosítása, valamint az állampolgárok felkészítése az azok hatásainak leküzdése és a túlélés feltételeinek megteremtése érdekében. [4] Az új törvény jogi és szervezeti keretek korszerűsítését határozta meg amikor egy új önálló országos hatáskörű szerv kialakításának adott feltételeket, miközben már a társadalmi, politikai és szakmai szférákban a katasztrófavédelem szervezeti igénye is jelentkezett.

A polgári védelem megszervezése és irányítása államigazgatási feladat volt, amelyet az államigazgatási, az önkormányzati szervek és a hivatásos polgári védelmi szervek láttak el, feladatok végrehajtásában közreműködőként részt vettek a fegyveres erők és a rendvédelmi szervek, valamint az állampolgárok. A feladatok végrehajtása érdekében az állampolgárt és a polgári szervezet polgári védelmi kötelezettség és vagyoni szolgáltatási kötelezettség terhelte. Külön szabályozta a törvény, hogy polgári védelmi szervezet kihirdetett szükségállapot idején is csak a törvényben meghatározott emberbaráti feladatait láthatta el, fegyveres vagy súlyos erőszakos cselekmények elhárítására nem volt felhasználható, ma ugyanezt az új Honvédelmi törvény határozza meg a szervezetnek.

A polgári védelem békeidőszaki feladatai között kiemelkedett a katasztrófák elleni védekezés érdekében a lakosság riasztására, tájékoztatására, kitelepítésére, kimenekítésére, védőeszközökkel történő ellátására és a létfenntartáshoz szükséges anyagi javak védelmére vonatkozó tervek kidolgozása. Fontos volt a veszélyeztetettség felmérése, az állampolgárok és a polgári szervek felkészítése, közreműködés a károk kiterjedésének megelőzésében, felszámolásában, felkészülés a menekültek elhelyezésére, ellátására. A polgári védelmi feladatrendszerhez kapcsolódva egy fontos részterületnek adta meg kereteit a települések polgári védelmi besorolásának szabályairól és a védelmi követelményekről szóló 114/1995. (IX. 27.) Korm. rendelet, [5] mely a honvédelemről szóló 1993. évi CX. törvény alapján került kiadásra.

A fegyveres összeütközés időszakában a polgári védelem a lakosság és az anyagi javak védelmezésével és annak irányításával számolt, de fontos lett volna a támadóerők alkalmazását követő helyzetben a kárterület felderítése, a mentés, elsősegélynyújtás, a fertőtlenítés, mentesítés az ideiglenes helyreállítás és az átmeneti elhelyezés és ellátás megszervezése is.

A polgári védelem irányítása több csatornán valósult meg. Az irányításban stratégiai szerepet kapott az Országgyűlés, mivel a Parlament állapította meg a Magyar Köztársaság honvédelmét meghatározó alapelvek körében a polgári védelem alapelveit, valamint az azokban előírtak végrehajtásának fő irányait és feltételeit.

Az irányításban az államigazgatás rendszerében országos szinten a Kormány a polgári védelem irányítása körében elrendelhetette a belügyminiszter útján a polgári védelmi szervezetek egyidejű alkalmazását, gondoskodott a központi költségvetési tervezés keretében a polgári védelem működésének és fejlesztésének pénzügyi feltételeiről, összehangolta a polgári védelemmel összefüggő oktatási, képzési, tudományos, kutatási és műszaki-fejlesztési tevékenységet, meghatározta a polgári védelmi szervezetek összlétszámát. A Ptv. a polgári védelem irányításáért és a polgári védelmi feladatok végrehajtásáért a belügyminisztert tette felelőssé kiterjedt hatáskörrel. A belügyminiszter a hivatásos polgári védelmi szervek irányítását az országos parancsnok útján gyakorolta.

A honvédelem védelmi igazgatási rendszerében a megyei, a fővárosi, illetve a helyi védelmi bizottság illetékességi területén irányította és összehangolta a helyi védelmi igazgatási szervek, valamint a Hvt. 66. §-ának (1) bekezdésében meghatározott szervek polgári védelmi feladatai ellátását és az arra való felkészülést. A megyei közgyűlés elnöke, Budapest fővárosban a főpolgármester illetékességi területén irányította és szervezte a polgári védelmi feladatok végrehajtását. E jogkörében elrendelhetette a belügyminiszter intézkedése alapján - vagy halasztást nem tűrő esetben annak utólagos tájékoztatásával - a polgári védelmi szervezetek alkalmazását, szervezte a közigazgatási szervek, a fegyveres erők és a rendvédelmi szervek, a társadalmi szervezetek, valamint a polgári védelmi szervezetek együttműködését.

Ezt a feladatot látta el például a Zala Megyei Védelmi Bizottság az 1998. november 14-én a nagylengyeli kőolajmező 282/A számú kőolajkút kitörését követő időszakban az emberek életének, anyagi javainak megóvása érdekében, amikor haladéktalanul intézkedett 3 település

3500 lakosának azonnali kitelepítésére, a zalaegerszegi sportcsarnokban történő befogadásukra, teljes körű ellátásukra.

Az egyes településeken a polgármester irányította a polgári védelmi feladatok végrehajtását. E jogkörében a polgári védelmi kötelezettség alatt álló állampolgárt határozattal polgári védelmi szolgálatra kötelezte, a területi, települési és munkahelyi polgári védelmi szervezetbe, kiképzésre és gyakorlatra osztotta be. Polgári védelmi ügyekben első fokú hatósági jogkört gyakorolt. Szervezte és irányította a lakosság felkészítését, egyéni és óvóhelyi védelmét, kitelepítését, kimenekítését, illetőleg a befogadását és visszatelepítését, az anyagi javak védelmét, a lakosság létfenntartásához szükséges anyagi javakkal történő ellátását. Ő rendelte el a megyei közgyűlés elnöke, a főpolgármester rendelkezése alapján - vagy halasztást nem tűrő esetben annak utólagos tájékoztatásával - polgári védelmi szervezetek alkalmazását.

A felsorolt vezetők a polgári védelmi feladatok irányítása és végrehajtása során államigazgatási jogkörben jártak el, azokat a megyei közgyűlés hivatala, a főpolgármesteri hivatal, a polgármesteri hivatal munkatársainak segítségével oldották meg. A feladatok végrehajtásában szakmai feladatokat láttak el a polgári védelem országos, megyei parancsnokságai és a polgári védelmi kirendeltségek.

A hatósági határozattal kijelölt polgári szerv vezetője jóváhagyta a polgári szerv polgári védelmi tervét, felelős volt a szervezet védekezési feladatainak ellátásáért.

Az integrált katasztrófavédelem kialakításának küszöbén 1998-99-es évekből említést érdemel a magyar polgári védelem akkori vezetésének állásfoglalása a lehetséges integrációról. A PVOP vezetése úgy vélte, hogy a polgári védelmi feladatok fontos részét képezik a Magyar Köztársaság biztonsági és honvédelmi rendszerének.

A Kormányprogramban megfogalmazottakat oly módon látták végrehajthatónak, hogy azok hatékonyan járuljanak hozzá egy komplex biztonsági rendszer elemeként megvalósuló egységes elveken nyugvó katasztrófa elhárítási és mentési rendszer létrehozásához.

Véleményük szerint az ország veszélyeztetettségére alapuló működőképes veszélyhelyzet kezelési rendszer, mint kvázi egy „katasztrófa készütség”, a polgári védelem rendszerére épülhet az új katasztrófavédelmi rendszerben, annak egyben képesnek kell lenni a lehetséges bevonható erők, eszközök, kapacitások számbavételére, nyilvántartására, gyors aktivizálásukra, tevékenységük koordinálására.

A PVOP vezetése vizsgálta az integráció előkészítésekor a polgári védelem és a tűzoltóság feladatrendszerének integrációjának várható előnyeit, feltételezhető problémáit, sajátosságait.

Véleményt két markáns irányban fogalmaztak meg.

a.) a polgári védelem és az állami tűzoltóság eltérő feladatrendszerei integrációja eredményezhet hatékonyságot javító előnyöket, ezek:

- az integrált parancsnokság, (főigazgatóság) léte,
- egységes szabályozási rendszer,
- lehetőség a mentést végző hivatásos szervek polgári védelmi szervekkel történő váltására,
- a funkcionális feladatok (személyzeti, anyagi, pénzügyi, gazdasági, technikai), ezekhez szükséges szervezeti egységek csökkenthetősége,
- középírányítói szinten létszámcsökkentés lehetősége,
- az önkormányzatok egységes szakirányítást kaphatnak a tűzoltósági és a lakosságvédelmi feladatok tekintetében,
- országos szinten egységes ügyeleti és műveletirányítási rendszer szervezhető,
- a két szervezet megismerheti egymás feladatait, ezekre hatékonyabban készülhet.

- b.) az integráció várható előnyei mellett a polgári védelmi szervezetek számára problémát jelenthetett, hogy:
- szervezeten belül nőhet a bürokrácia,
 - indokolt az integrációhoz átgondolni, hogy a tűzoltóság alapvetően lokális, gyorsan reagáló, a konkrét feladatra összpontosító, alapvetően ügyeleti rendszerben működtetett szervezet, a polgári védelem pedig egy osztályrendszer, amely biztosítja a koordinációt békeidőszakban, a minősített időszakokra történő felkészülés, a fegyveres összeütközés során,
 - önálló országos irányító szerv létrehozása esetén a polgári védelmi szaktevékenység is több lépcsőfokú döntési mechanizmus útján érvényesül, az áttételek a hatékonyság ellen hatnak,
 - az integráció a tűzoltóság szervezetét helyezi előtérbe, így a befogadó szervezet munkamódszere, mentalitása válik irányadóvá, mely negatívan befolyásolhatja a polgári védelmi szakállományt,
 - az eltérő feladatrendszer más humánpolitikai gondolkodásmódot, más szakképzettséget, megfelelő szintű katonai ismereteket tesz szükségessé,
 - a polgári védelmi szakalegységek kiképzése és a lakosság felkészítése különbözik a tűzoltóság hasonló területen végzett tevékenységétől, ez nehezen integrálható.
 - a polgári védelem államigazgatási feladat, a Ptv. alapján védelmi igazgatásban a megyei közgyűlés elnöke és a polgármester végzi mint állami feladatot, a tűzoltóság területén az országos és megyei parancsnokságok láttak el állami feladatot, a tűzoltóságok az önkormányzatok irányítása alatt álltak, ez működési problémákat vethet fel,
 - az integráció legnagyobb problémája, hogy nem érinti a helyi szervezetet, így az új szervezet nem rendelkezik az elsődleges beavatkozóként részt vevő tűzoltó és műszaki mentő erők felett.

A PVOP vezetése kifejezte, hogy messzemenően támogatja a komplex polgári biztonsági rendszer kialakítására irányuló kormányzati törekvéseket, kétség nem fér hozzá, hogy az akkori polgári védelmi vezetés is elkötelezett volt a hatékony katasztrófavédelem kialakításában, de mint önálló országos hatáskörű rendvédelmi szerv óvott a sietségtől.

A POLGÁRI VÉDELEM AZ INTEGRÁLT KATASZTRÓFAVÉDELEMBEN

2000. január 1-én hatályba lépett az 1999. évi LXXIV. törvény a katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezéssel (Kat.), melynek alapján végrehajtásra került valóban a polgári védelem és az állami tűzoltóság integrációja. Az új Kat. mellett a szükséges módosításokkal hatályban maradt a korábbi két ágazati törvény, a Ptv. és a Tűzvédelmi törvény. [6]

Azóta is számtalanszor felmerült, hogy hatékonyabbá vált-e a magyar polgári védelem az új szervezetben? Hol, milyen szinten helyezkedtek el a polgári védelmi feladatok az új főigazgatóságban, az elhelyezkedés milyen önállóságot, vagy elkülönültséget eredményezett? Dominánsabbá vált-e a tűzoltósági szakterület, hisz az integrációba lépő PVOP létszáma nem érte el az 1000 főt, míg a rendszerbe a tűzoltóság a HÖT-ökkel együtt közel 11000 fő volt, még ha ez utóbbiak tekintetében csak a szakmai felügyelet maradt a BM OKF számára.

Az újonnan létrehozott Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (BM OKF) merőben másképp épült fel, mint az első egyesítési kísérlet alkalmával létrehozott, rövid időt megélt Tűz- és Polgári Védelmi Országos Parancsnokság. Az ágazati integráció

helyett most a műveleti integráció testesült meg a hatósági és a veszélyhelyzet kezelési főigazgató-helyettesi szervezetek, mint két alapvető ágazat kialakításával.

Országos szinten a polgári védelmi feladatokért való felelősség főleg a veszélyhelyzet kezelési főigazgató-helyettes és az alárendeltségében működő három főosztály, a Polgári Veszélyhelyzet kezelési Főosztály, a Minősített időszaki Tervezési Főosztály, részben a Mentésszervezési Főosztály szintjén jelentkezett. A hatósági főigazgató-helyettes alárendeltségében a Koordinációs Főosztály foglalkozott polgári védelmi kérdésekkel, azon belül is a lakosságfelkészítéssel és az újjáépítéssel.

Megyei szinten az új megyei katasztrófavédelmi igazgatóság ágazati felépítése eltért az országos hatáskörű szerv mintájától, egy szakmai igazgatóhelyettese volt, az ő alárendeltségében a veszélyhelyzet kezelési feladatokat a polgári veszélyhelyzet kezelési osztály, illetve a mentésszervezési osztály oldották meg, míg a hatósági feladatokkal a megelőzési osztály foglalkozott. Külön felépítése volt a Fővárosi Polgári Védelmi Igazgatóságnak, mellette Budapesten működött a legnagyobb HÖT, a Fővárosi Tűzoltó Parancsnokság a maga 1692 fős tűzoltó létszámával.

A katasztrófavédelem helyi szervei a polgári védelmi kirendeltségek lettek, alárendeltségükben polgári védelmi irodákkal.

Miért is voltak fontosak a polgári védelmi kirendeltségek, irodák? Azért, mert közvetlen a polgármesterek mellett, ha jól dolgoztak – erős érdekérvényesítő szerepük volt. Ennek köszönhető, hogy a szerény állami finanszírozás mellett számos önkormányzat támogatta a kirendeltségek, irodák rezsiköltségét, a Lada Nivák üzemeltetését. Sajnos a polgári védelmi irodavezetők rendfokozata áldozatul esett a gazdasági megszorítások okozta civilesítésnek, miközben a tűzoltóknak, rendőröknek megmaradt a rendfokozatuk – így a pv. irodavezető hátrányba került az együttműködő kollégák lehetőségeit illetően. [7]

Amennyiben az országos, megyei és helyi szervek szervezeti felépítését tekintjük, a polgári védelmi és polgári védelmi jellegű katasztrófavédelmi feladatok megoldására a kellő számú szervezeti egység létre lett hozva. Helyi szinten a katasztrófavédelem 2012-ig megőrizte a polgári védelmi kirendeltségeket, irodákat, tehát erős polgári védelem volt az önkormányzati vezetők közelében. Nem rajtuk múlt minden esetben, ha veszélyhelyzetben a polgármesterek a védekezés szervezésekor nem álltak a helyzet magaslatán, mint a 2004-es Borsod-Abaúj-Zemplén megyei hernádi árvíznél Onga-Ócsalánosnál, vagy 2010-ben Felsőzsolcánál.

Egy szervezet tevékenységét jelentősen befolyásolja, évekre megtoppanthatja, vagy vissza is vetheti egy-egy komoly szervezet átalakítás. 2000. előtt erre 3-4 évente sor került, így igazán megnyugodni, letisztult gondolatokkal nekiállni az új imázs felépítésének 2000. óta volt lehetőség. A katasztrófavédelemben létrehozott szervezet a szakmai feladatok megoldására 2010-ig nem változott, ez a változatlanúság egyrészt lehetőséget, ám talán egyes részterületeken gátakat is adott. 1996-tól, a Pvtv. kiadásától számított 14 évben, a Kat. kiadásától számított 10 évben a törvények hatályosulásakor meglévő társadalmi, gazdasági környezet már jelentősen megváltozott, ezeket nem tudták lekövetni az időközbeni kisebb korrekciókkal a jogszabályok.

1996-tól a polgári védelem megfelelő technikai infrastruktúrával, szakmailag képzett szakembergárdával rendelkezett, 2000-ben azzal váltunk részévé az integrált katasztrófavédelemnek. A parancsnoki állomány utánpótlása zömmel a Magyar Honvédségtől került át a PVOP állományába. A szakma megismerése érdekében a honvédségtől érkező tisztek rövid időn belül kötelezve lettek a felsőfokú polgári védelmi szaktanfolyam elvégzésére, míg a tiszthelyettesek és közalkalmazottak a középfokú polgári védelmi szaktanfolyamra lettek beiskolázva.

Az első katasztrófavédelmi törvény újszerűsége abban is megnyilvánult, hogy létrehozta a 2000 előtti Nukleáris Balesetelhárítási Kormánybizottság mintájára a katasztrófavédelmi Kormányzati Koordinációs Bizottságot (KKB), a veszélyhelyzet kormányzati kezelésének

kötelezettségét átfogóan kiterjesztve valamennyi természeti eredetű és civilizációs katasztrófára. A KKB titkársága először a BM OKF-en a Főigazgató közvetlen alárendeltségében dolgozott, operatív munkaszervének az Operatív Törzsnek és a Nukleárisbaleset Elhárítási Védekezési Munkabizottságnak a vezetését a BM OKF veszélyhelyzet kezelési főigazgató-helyettese, míg a KKB Veszélyhelyzet Kezelési Központ vezetői teendőket a Polgári Veszélyhelyzet Kezelési Főosztályvezető töltötte be.

Az integrációt követően a Nukleárisbaleset Információs Értékelési Központ, a Nemzetközi RODOS és Adatsere Központ, a Központi Főügyelet a Polgári Veszélyhelyzet kezelési Főosztály állományába tartozott. A polgári védelmi tervezést, a megalakított polgári védelmi szervezetek nyilvántartását, a képzésük felügyeletét, riasztási, magasabb alkalmazási készenléthez helyezésük kérdéseit, a települések polgári védelmi veszélyeztetettségi besorolásának felügyeletét a Minősített időszakos tervezési főosztály látta el. A veszélyhelyzeti felderítő csoportok is ebben az időszakban lettek rendszeresítve 13 megyében a Mentésszervezési Főosztály szakmai felügyeletében, amely felelős volt az INSARAG irányelveknek megfelelő speciális kutató mentő csapatok felkészítéséért, működtetéséért is.

A polgári védelem folyamatosan tartotta magát a hármas pillér mögött meghúzódó tartalomhoz, hogy a honvédelem rendszerében megvalósuló szervezet, feladat és intézkedési rendszer. A polgári védelem tevékenysége alapvetően 4 nagy terület, az állami szervek, az önkormányzatok, a civil szervezetek és az állampolgárokból polgári védelmi kötelezettségük alapján létrehozott polgári védelmi szervezetek összehangolt tevékenysége segítségével valósult és valósul meg.

A katasztrófavédelem rendszerén belül a helymeghatározást követően a korszerűsítés gondolata folyamatosan jelen volt. Az integrációt követő 10 évben a Ptv. és rendeletei sokáig adtak kötelező támpontot a polgári védelmi feladatok végrehajtására, ám jelentős módosításukra is sor került a 2003-tól megvalósuló polgári védelmi korszerűsítés keretében.

A polgári védelem feladatrendszerének első nagyobb léptékű átgondolását a régiós/kistérségi átalakításra történő felkészülés indukálta. 2003-ban ugyanis az Európai Unió csatlakozás és az akkor tervezett átfogó közigazgatási reform kapcsán napirendre került az államigazgatási szervek feladat és hatáskörének, területi illetékességének vizsgálata, mellyel összefüggésben szükségessé vált a katasztrófavédelem szervezeti és igazgatási rendszerének felülvizsgálata is. A Kormány akkori programjában meghatározott alapelvek egyike a decentralizáció, azaz a központi hatalom lebontása a feladatok, hatáskörök és források erőteljes területi szintre való letelepítése. Akkor a régió közigazgatási szintként történő deklarálása esetén célszerűnek tűnt a hét tervezési-statisztikai régió illetékességi területén regionális katasztrófavédelmi szervek létrehozása. A régiós katasztrófavédelmi rendszerben a polgári védelmi kirendeltségek illetékességi területét a statisztikai-területfejlesztési kistérségi rendszerhez javasoltuk illeszteni, és hogy a polgármesterek zömmel polgári védelmi jellegű katasztrófavédelmi feladatainak ellátását katasztrófavédelmi ügyintéző segítse, valamint a tűzoltóságok székhelye essen egybe a védelemigazgatási, katasztrófavédelmi helyi irányítási szint székhelyével. Javasoltuk a hatósági-szakhatósági hatáskörök átcsoportosítását, a régióközpontokban katasztrófavédelmi ügyfélszolgálati irodák felállítását, a regionális katasztrófavédelmi igazgatóságokon pedig megelőzési-hatósági, valamint veszélyhelyzet kezelési szervezetek létrehozását. Összességében a feladatoknak a reform által létrehozott 4 szintre történő újbóli felosztása akkor a polgári védelem megújítását is adta volna. [8] A parlament döntése alapján végül is a régiós átalakítás nem valósult meg.

A korszerűsítés 2003-ban az első 3 év működési tapasztalata alapján fontos helyet kapott a BM OKF életében. A fentebb említett közigazgatási átalakításra is készülve, de a meglévő jogszabályi keretekre alapozva a Belügyminiszter jóváhagyta a Katasztrófavédelem Korszerűsítési Programcsomagját, mely alapvetően a mentő tűzvédelem megújítását szolgálta. Ezzel párhuzamosan a BM OKF főigazgató jóváhagyta a polgári védelmi feladatok

korszerűsítésére, továbbfejlesztésére vonatkozó Feladattervet, ami végül is egy két és fél éves programot adott a polgári védelmi ágazat számára.

A Feladatterv kötelezett, hogy megvalósítását negyedévente vezetői fórumon át kell tekinteni figyelembe véve a közigazgatási reformot és a BM OKF Munkaprogramjában évente meghatározott stratégiai fejlesztéseket.

A BM OKF főigazgató a feladat végrehajtást tervező, szervező munkacsoport vezetőjévé a veszélyhelyzet kezelési főigazgató-helyettest jelölte ki, bevonva az OKF főosztályvezetőit.

A korszerűsítés szakterületei voltak:

- a polgári védelmi kötelezettségen alapuló polgári védelmi szervezetek létrehozása,
- a polgári védelmi szervezeteket alkalmazási készenlétbe helyező okmány véglegesítése,
- az ONER kérdései, a 2004. évi nemzeti nukleárisbaleset elhárítási gyakorlat,
- az országban telepített lakossági tájékoztató és riasztó rendszer rekonstrukciója,
- a hazai és a nemzetközi segítségnyújtásban közreműködő különleges mentőszervezetek tevékenységének, védekezésbe történő bevonásának szabályozása,
- a polgári védelmi felkészítésről szóló 13/1998 (III. 6.) BM rendelet felülvizsgálata,
- az életvédelmi létesítmények új Korm. rendeleteinek, a közigazgatási vezetők polgári védelmi, katasztrófavédelmi felkészítésének új jogszabály tervezete előkészítése,
- a közigazgatási reformhoz kapcsolódóan a pv. igazgatás illetékességi területének vizsgálata,
- tekintettel a SEVESO II. feladatokra a polgári védelmi tervezés rendjéről és követelményeiről szóló 20/1998. (IV. 10.) BM rendelet felülvizsgálata,
- a polgári védelmi kirendeltségek, irodák jogállásának áttekintése,
- az önkéntes haderő miatt az új Hvtv. kidolgozásakor harmonizáció végrehajtása a Pvtv-vel,
- a polgári védelmi hatósági és szakhatósági jogkörök harmonizációja. [9]

2005-ben a Magyar Polgári Védelem létrejöttének 70. évfordulója alkalmából, a Polgári védelmi törvény elfogadásának 10 éves évfordulójára készülve a Katasztrófavédelem folyóiratban a polgári védelem jövőjének alakításához közzétettük a 2003-ban megkezdett korszerűsítés nyilvános 10 pontos programját. Elmondható, hogy a katasztrófavédelem korszerűsítésén belül a BM OKF vezetése a fejlődés alapjait lefektette, annak kimunkálását beindította. Küldetesként fogalmaztuk meg, hogy a katasztrófavédelem és abban a polgári védelem szolgálja a lakosságot, az ország egyenszilárdságú biztonságát, legyen a fenntartható fejlődés programjának segítője, és mindezek alapján a hazai társadalmi tőke része. [10]

2007-ben az Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium vezetése az OKF részére stratégiai célként jelölte meg a hivatásos katasztrófavédelem állománya polgári védelmi szakmai felkészültségének emelését. A cél teljesítése érdekében megszerveztük referens polgári védelmi kirendeltségvezetők képzését, a megyei tematikus tanuló napokat.

Lépéseket tettünk a látható polgári védelem megteremtésére, így a területi és helyi szakembereink illetékességi területükön segítették a közigazgatási vezetők katasztrófavédelmi, lakosságvédelmi tevékenységét és folyamatosan részt vettek a tanuló ifjúság katasztrófavédelmi felkészítésében.

2008-ban az előző évi stratégiai cél kiegészült „a polgári védelmi mozgalom dinamizálása” projekttel, melynek célja a lakosság, azon belül a polgári védelmi szervezetek felkészültségének növelése, a kárelhárításba történő bevonhatóságuk szélesítése volt. A projektben megfogalmazott célok teljesítése érdekében szorosan együttműködtünk az OKF

kiemelt stratégiai partnerével, a Magyar Polgári Védelmi Szövetséggel A pályázati úton elnyert összegek ésszerű felhasználása után érezhetően növekedett az elsősorban kistelepüléseken élő állampolgárok biztonságérzete, önmentő képessége. [8]

2010. júniusban az integrációban eltöltött első 10 év után a dolgozat írója középtávú programként a POLGÁRI VÉDELMI SZEMLE című szakmai folyóiratában egy jövőképet adott közre a következők szerint:

- A katasztrófavédelemnek meg kell maradnia, mint keretnek, a polgári védelem annak egységes irányítási rendszerében dolgozzon.
- Az egyre szaporodó szélsőséges időjárási hatások próbára teszik a kialakított rendszert, a klímaváltozás gondolkodásra készíti a polgári védelmet a hatékony válaszadás érdekében.
- Rá kell világítani az infrastruktúrák létfontosságú elemeinek védelmére is.
- A Lisszaboni Szerződés az Európai Unió működéséről szóló szerződés módosításával a közösségen belüli politikák sorában méltó helyre emeli a polgári védelmet.
- Az Európai Unió hangsúlyozza a Védelmet nyújtó Európát, katasztrófa esetén és a tagállamok kérésére az Unió minden rendelkezésre álló erőt, eszközt mozgósít.
- A NATO-n belül megerősödött a civil és katonai együttműködés (CIMIC) szerepe.
- Továbbra is foglalkoznunk kell a fegyveres konfliktusok esetére tervezett lakossági oltalmazással, ezért felül kell vizsgálni az általános polgári védelmi tervrendszert.
- Jogszabályi szintre kell emelni a polgári védelmi szervezetek alkalmazási készenlétbe helyezését elrendelő intézkedést (EMELŐ-INTEGRÁLÓ).
- A polgári védelem dinamizálása projektet folytatva további lépéseket kell tennünk a jogszabályok korszerűsítésére, a látható polgári védelem fokozására, a felkészítésre.
- Csomóponti kérdés a nukleáris és radiológiai veszélyekre történő felkészülés.
- Korszerűsíteni kell reális veszély alapú megközelítéssel a települések polgári védelmi veszélyeztetettségi besorolását, hozzáigazítva a veszélyhelyzeti terveket és a polgári védelmi szervezetek diszlokációját.
- Fokozni kell a civil szféra bevonását, a Magyar Polgári Védelmi Szövetséggel történő együttműködést, a lakosság önmentő képességének tudatosságát.
- Ki kell dolgozni a civil mentőszervezetek hazai és nemzetközi katasztrófa segítségnyújtásba történő bevonása jogi szabályozását, az óvóhelyi védelem országos szakmai követelményeit.
- Felül kell vizsgálni a polgári védelmi igazgatás illetékességi területeit, a szolgálati kultúrát, a szabályzat szerinti életet.
- Elodázhatatlan a polgári védelem technikai fejlesztése, felül kell vizsgálni a logisztikai készleteket és a kiszállítások rendjét, indulni kell a meghirdetett Unió és NATO CEP, CPC pályázatokon, a korszerű infokommunikációs eszközök használatát el kell sajátítani.
- Fel kell újítani a lakosság elavult légi- és katasztrófa-riasztó eszközeit, valamint az atomerőmű lakossági riasztó-tájékoztató rendszer vezérlését.
- Felül kell vizsgálni a polgári védelem hatósági és szakhatósági jogköreit.
- Hiánypótló jelleggel el kell készíteni a polgári védelmi Almanachot, a kirendeltség-vezetők kézikönyvét, az Archívumot. [8]
- Átgondolt humán stratégia kell a polgári védelmi szakbeosztások feltöltésére.

Megállapítható, hogy az első 75 évünk nagyon gazdag szakmai tapasztalatokat hozott. Az azokból felhalmozott tudást és a beavatkozást professzionális képességét meg kell őriznünk és

átadnunk a jövő polgári védelmi szakemberei részére, szükség szerint hozzáigazítva a változó kihívásokhoz. [11]

Az integrációt követő évtizedben is hazánkban a legnagyobb katasztrófaveszélyt az árvizek okozták. Az árvizek elleni védekezésből kivette részét a polgári védelem a 2001-es beregi, a 2002-es dunai, a 2006-os dunai, tiszai árvizeknél, ahol csak a legutóbbinál is 2500 fő polgári védelmi szervezetbe beosztott állampolgár vett részt. Kötelező ajánlásként lett megfogalmazva a megyei katasztrófavédelmi igazgatóságok felé a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei minta, az 50 fős árvízvédelmi komplex alegységek létrehozása a megalakított polgári védelmi szervezeteknél. A sok eredményes árvízi védekezés után a 2010-es BAZ megyei júniusi árvíz egy viszonylag sikeres májusi védekezés ellenére súlyos gondokat is okozott a védekezők számára, melynek tanulságai szintén meghatározták a magyar katasztrófavédelem szervezetének, feladatrendszerének további megújítását, átalakítását.

A POLGÁRI VÉDELEM A MEGÚJULT KATASZTRÓFAVÉDELEMBEN

Nem kétséges, hogy a BM OKF élén 2010. július 1-el végrehajtott vezetéváltást követően a korábbiakban felvázolt jövőkép új megvilágítást, módosításokat, változtatásokat kapott. A szervezet mindenkor vezetőjének joga és lehetősége az általa irányított országos hatáskörű rendvédelmi szerv feladatainak, ágazatainak értékelése, súlyozások, új elgondolások megfogalmazása a hatékonyabb munkavégzés érdekében a szervezetre, feladatokra, működési rendre új javaslatokat tenni. Ezek a változtatások a BM OKF-nél az új Katasztrófavédelmi törvény hatályba lépésével öltöttek testet egy átmeneti szervezési időszak után.

A polgári védelem szempontjából a változás sarokpontja az volt, hogy a Ptv. legfontosabb rendelkezései a továbbiakban megújulva az új Kat. VI. fejezetét képezik. A polgári védelem innentől nem a honvédelem rendszerében megvalósuló szervezet, feladat és intézkedési rendszer, hanem állampolgári feladat-, eszköz –és intézkedési rendszer. Az új fogalom az eszközrendszert preferálja a feladatok megvalósításához. Az új értelmező rendelkezés szerinti cél és sorrend a katasztrófa, illetve fegyveres összeütközés esetén az említett feladatnak a megvalósítása.

Új fogalom a „köteles személyi állomány” kifejezés alkalmazása az állampolgári kötelezettségük alapján polgári védelmi szolgálatot ellátókra vonatkozóan.

Az új Kat. a 25. A polgári védelem katasztrófavédelemmel kapcsolatos feladatai cím alatt határozza meg polgári védelmi feladatok körét, melyeknél a korábbi törvényi szabályzás zömét tovább viszi változatlanul, vagy kis változtatással. Ezek a lakosság felkészítése, a polgári védelmi szervezetek létrehozása, a tájékoztatás, figyelmeztetés, riasztás, az egyéni védőeszközökkel ellátás, a kárterületi tevékenységek. Nem említi az új szabályzás itt az óvóhelyi védelmet, helyette a védelmi célú építmények fenntartása szerepel, a lakosság kimenekítése, kitelepítése a befogadással, a létfenntartáshoz szükséges anyagi javak védelme a kritikus infrastruktúrák védelmével egészül ki. Törölték az elsötétítést, fényálcázást, a települések veszélyeztetettségének felmérése kiegészül annak a kockázatértékelésre való alapozásával, polgári védelmi tervezés, szervezés helyett pedig veszélyelhárítási tervezés, szervezés szerepel. A közreműködési kötelezettségből hiányzik a lakosság légiriasztásában való közreműködés, és a kulturális javak védelme helyett a kulturális örökség védett elemeinek védelmében kell közreműködni.

Új filozófiát jelenít meg a Hvt. 8., A polgári védelmi kötelezettség c. pontjában a fegyveres összeütközés miatt szükséges polgári védelmi feladatok megjelenítése, melyek a tevékenységek logikai tartalmából egyrészt azonosak, vagy hasonlóak a katasztrófavédelemmel kapcsolatos polgári védelmi feladatokkal, másrészt olyan műveletek, amelyeket a lakosság oltalmazása érdekében kell speciálisan végrehajtani. Érdekes, de logikus kategorizálás a jogalkotó részéről, hogy a fegyveres összeütközés időszakában végzendő tűzoltást a polgári védelmi feladatok sorában nevezi meg. Ezek a háborús típusú polgári

védelmi feladatok elsődlegesek minden más ilyen jellegű feladattal szemben. A felkészítés, képzés, anyagi készletképzés feladatait az ország fegyveres védelmi terve tartalmazza.

A polgári védelem szervezetében, irányításában, feladatainak átcsoportosításában is változások következtek be. A változtatások oka a korszerűsítés, a hatékonyabb működés volt, melyek igazodtak a katasztrófavédelem egészének korszerűsítéséhez.

Szakmai tekintetben a katasztrófavédelem három nagy önálló szakmai területre tagozódott, az országos tűzoltósági, a polgári védelmi és az iparbiztonsági főfelügyelőségekre. Az Országos Polgári Védelmi Főfelügyelőség feladatait a Tervezési és Védelmi Igazgatási Főosztály, valamint a Veszélyhelyzet-kezelési Főosztály szervezik és oldják meg.

Ugyanez a hármas szakmai tagolódás megjelent a megyei igazgatóságoknál, illetve az új helyi szervnél is, a katasztrófavédelmi kirendeltségnél.

A katasztrófavédelem korábbi helyi szintjei a polgári védelmi kirendeltségek és irodák megszűntek. A helyi szint alsóbb fázisában a tűzoltó parancsnok felel a hivatásos szervek által ellátandó polgári védelmi feladatokért helyettese, illetve az állományában lévő katasztrófavédelmi megbízott útján.

A katasztrófavédelmi feladatok ilyen hármas (tűzoltósági, polgári védelmi, iparbiztonsági) szakmai felépítése a hivatásos állománynál logikusan lépcsőzetes, minden irányítási szinten mindhárom alap katasztrófavédelmi ágazat, így a polgári védelmi feladatok is megjelennek, nyomon követhetők.

Az ágazati feladat átcsoportosítás markáns része, hogy a nukleárisbaleset elhárítás és a katasztrófavédelmi mobil laboratóriumok ma az Országos Iparbiztonsági Főfelügyelőséghez tartoznak.

Kiemelt felelősséget visel az Országos Polgári Védelmi Főfelügyelőség a Kormányzati Tárcaközi Koordinációs Bizottság (KKB) munkájának biztosításáért. Felelős továbbá a BM OKF Operatív Törzsében való tevékenységért, a megalakított köteles és önkéntes polgári védelmi szervezetekért, az önkéntesség elvének kiterjesztéséért, a HUNOR és a HUSZÁR, a megyei, járási és települési mentőcsapatok működtetéséért, a települések kockázat alapú katasztrófavédelmi veszélyeztetettségi besorolásáért, a veszélyelhárítási tervezésért, a lakossági felkészítésért, a közbiztonsági referensek szakmai munkájáért, a veszélyhelyzet kezelésért, a polgári védelmi műveletek, a polgári védelmi fejlesztési programok, projektek kialakításáért és megvalósításáért. Részt vesz a BM OKF nemzetközi kapcsolattartásában, felelőssége kiemelt a vizek kártételei elleni védekezés szervezéséért valamint a rendkívüli időjárási helyzetekből adódó veszélyhelyzetek következményeinek felszámolásában.

A polgári védelem feladatainak ellátásáért a hivatásos szervek mellet jogszabályi kötelezettségük által az új Kat. hatályba lépését követően is felelősséget viselnek a védelemigazgatás különböző szintjei, a Kormánytól kezdve a megyei és helyi védelmi bizottságokon át a polgármesterig bezárólag. A polgári védelmi kötelezettség tényét az Alaptörvény is megfogalmazza 18 éves kortól kezdve a mindenkori öregségi nyugdíjas korig. A megalakított polgári védelmi szervezetek létszáma 153 ezer fő, köztük 13 ezer fő az önkéntes, ez békeidejű katasztrófák felszámolására jóval több, mint a 2010 előtti 78 ezer fő. *A polgári védelemnek két alapvető célja és rendeltetése van: 1. normál időszaki katasztrófák, 2. fegyveres összeütközések esetén a lakosság és az anyagi javak megóvása, az életben maradási feltételek biztosításának szervezése és végrehajtása. Ebből a célból igénybe veszi a közigazgatás a rendvédelmi szervek, a honvédség, a gazdálkodó szervek, a karitatív, a társadalmi szervezetek és az állampolgárok – a fenti törekvéseket biztosító – kapacitásait, képességeit.* [12]

KÖVETKEZTETÉSEK

Összességében elmondható, hogy a magyar polgári védelem jogelődjei megalakítása óta folyamatosan igyekezett megfelelni létrehozása alapcéljainak, a lakosság védelmének,

oltalmazásának a katasztrófák károsító hatásai és a fegyveres összeütközés pusztításai ellen. Feladatai fontosságai időnként más-más prioritást kaptak, összefüggésben hazánk társadalmi-politikai helyzetével.

Szervezeti keretei is változtak, a korszerűsítésre való törekvés folyamatosan megfigyelhető. Állománya, a hivatásos szervek, a megalakított és önkéntes polgári védelmi szervezetek munkájára zömmel a szakmai felkészültség, az odaadás, áldozatkészség volt a jellemző.

Jelenlegi helye, szerepe hazánk biztonsági és katasztrófavédelmi rendszerében biztosítja feladatainak jó szintű ellátását, a lakosság védelmét a természeti és civilizációs katasztrófák bekövetkezésekor, felkészül feladataira a fegyveres összeütközés esetén is. A békeidejű katasztrófák kezelésében egyre nagyobb mértékben épít az állampolgárok önkéntességére.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- [1] BM OKF főigazgató: megnyitó beszéd. *Velünk élő légtalalom, polgári védelem* tudományos konferencia. Budapest 2010. 03. 03.
- [2] *Az 1989. évi Törvényerejű rendelettel kihirdetett, a háború áldozatainak védelmére vonatkozóan*, Genfben 1949. augusztus 12-én kötött Egyezmények I. és II. Kiegészítő Jegyzőkönyv
- [3] *27/1993. (IV. 23.) OGY határozat a Magyar Köztársaság honvédelmének alapelveiről 1996. évi XXXCVII. törvény a polgári védelemről*
- [4] *1996. évi XXXCVII. törvény a polgári védelemről Értelmező rendelkezések 2 § (1) a.)*
- [5] *114/1995. (IX. 27.) Korm. rendelet a települések polgári védelmi besorolásának szabályairól és a védelmi követelményekről*
- [6] *1996. évi XXXI. törvény a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról*
- [7] *1999. évi LXXIV. törvény a katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről*
- [8] Muhoray Árpád: *A polgári védelem helye és szerepe, feladatai hazánkban a XXI. század első évtizedében*. Polgári védelmi szemle. ISSN 1788-2168, 19-35 o.
- [9] *A katasztrófavédelem szervezetrendszeré régió/kistérség szerinti átalakításának kérdéseiről, lehetőségeiről*. BM OKF veszélyhelyzet kezelési főigazgató-helyettesi előterjesztés II. változata 2003. 06. 23.
- [10] *FELADATTERV a polgári védelmi feladatok korszerűsítésére, továbbfejlesztésére*. Ügyiratszám: BM OKF 451/2003.
- [11] Muhoray Árpád: *A polgári védelem jelene és jövőbeni feladatai*. *Katasztrófavédelem* XLVII. évfolyam 8. szám, 2005. aug. 8.
- [12] Endródi István: *Polgári védelmi szakismeret I*. Egyetemi jegyzet. Budapest 2015. ISBN 978-615-5527-22-7. p. 11.